

MÆRESMYRENS OPDYRKNING VED STRAFFANGER

SOM tidligere meddelt har Justitsdepartementet indkjøpt en del av Mæresmyren for at la den opdyrke ved straffanger eller anvende som arbeidsfelt for tvangsarbeidere.

Myren er allerede delvis avgrøftet efter en av landbruksingeniør *Arentz* utarbeidet plan. Forat faa hovedgrøftene fuldført og om mulig paabegynde utførelsen av sugrøftene vil der i sommer bli sendt op til Mæresmyren en del — antagelig 17 — straffanger fra *Trondhjems landsfængsel*. I den anledning blir den barakke, som tidligere har været brukt ved straffangernes skogplantning i Værdalen, overflyttet til Mæresmyren. Straffangerne vil være under opsigt av en opsynsmand. Myrkonsulent *Glærum* vil derimot ha den agronomiske ledelse av arbeidets utførelse og utarbeide planerne for myrens fremtidige opdyrkning.

PENGELOTTERI.

TIL FORDEL FOR ALMENNYTTIGE INSTITUTIONER ELLER FORMAAL.

TIL STORTINGET er indsendt andragende angaaende oprettelse av lotteri til indtægt for skogsaken, tuberkulosesaken, m. v.

Heri fremholdes bl. a.:

»Under hensyn til det ønskelige i, at landsgavnligde kulturelle formaal kan fremmes uten at være helt avhengige av statsmidler eller av kommunale eller private bidrag, har man trodd tiden at være inde til at erholde myndigheternes billigelse av et tidsbestemt, garanteret lotteri, hvis overskud vilde tilfalde Det Norske Skogselskap og andre almennyttige institutioner eller formaal.

Man er vistnok nødt til ogsaa i vort samfund at regne med, at mange mennesker vil spille i lotterier, og med nutidens altid bedre kommunikationer med lethed faar denne lyst tilfredsstillet, dels i vore nabolande, dels i Tyskland og Ungarn. Der avgik efter en av poststyrelsen optat statistik i aaret 1899 fra Norge til utenlandske lotterikollektører 75 065 forsendelser med kr. 863 730,00 foruten 15 729 rekommanderede breve, hvis indhold er ubekjendt. I aaret 1906 avgik ved postanvisninger til Danmark, Tyskland og Ungarn kr. 2 905 000,00. At en overveiende del herav var til lotterier er utvilsomt, likesom betydelige beløp avsendtes paa anden maate. Det vil

da være en samfundsopgave at bevare for os selv ialfald en væsentlig del av de penger, som saaledes tapes for landet, og paa samme tid at ta denne sak i kulturelle landsgavnige formaals tjeneste. Det er uten tvil denne betragtning, som i vort naboland, Sverige, har ledet til oprettelse av en række lotterier i lignende øiemed siden aaret 1899 til et samlet beløp av 55 mill. kr., hvorav ca. 11 mill. kr. dels er tilfaldt og dels vil tilfalde de respektive formaal. I vort land lededes man ogsaa ved lignende betragtninger til det ved lov av 1ste mai 1897 oprettede præmieobligationslaan paa 7,5 mill. kr. til fordel for Nationaltheateret m. fl. Den gjældende lov om lotterier m. v. av 14de juli 1851 gir adgang til uten særlig tillatelse at bortlodde gjenstande, hvor bortlodning finder sted til fremme av veldædige eller almennyttige formaal. Det kan derfor heller ikke antages at være i strid med det til grund for loven liggende princip, naar man i lovs form gir adgang til et i tid begrændset lotteri, hvis overskud er bestemt for de i loven nævnte, almennyttige eller landsgavnlig formaal.

De formaal, som er tænkt fremmet ved dette lotteri, er foruten Skogsaken, Tuberkulosesaken, Bergens Museum, Nansenfondet og Videnskapselskapet i Trondhjem.«

Spørsmålet om oprettelse av et lotteri har været behandlet i Det Norske Myrselskaps styre for flere aar tilbake, men blev dengang henlagt. Straks forannævnte plan blev bekjendt, foretok *Det Norske Myrselskaps sekretær* skridt til at ogsaa den sak, Det Norske Myrselskap virker for, skulle kunne regnes med blandt de formaal, som paa denne maate var tænkt fremmet, i fuld forvissning om, at et saadant foretagende vistnok ville kunne paaregne større sympati og tilslutning, ifald flere *praktiske* og *produktive* formaal kunne komme til at nyde godt av samme. Bl. a. henvendte han sig til stortingsmænd, og paa foranledning herav fremsatte repræsentanten for Kristiansand S, postmester *Valeur* et forslag til odelstinget medundertegnet av 12 odelstingsmedlemmer og repræsentanter for forskjellige landsdele.

Heri uttales bl. a.

»Jeg er enig i betimeligheten av oprettelse av et lotteri til indtægt for forskjellige landsgavnige, kulturelle formaal — — —. Men jeg kan ikke være enig i den foreslaaede fordeling av det eventuelle overskud. Hovedøiemedet bør efter min mening være at bygge Norges land i nogenlunde *like grad økonomisk som kulturelt*.*) Men paa det økonomiske felt spiller jorden og dens dyrkning den største rolle for landet.

Skogsaken er stor, men at faa bragt under kultur de 4 millioner maal udyrket men dyrkbar jord, som vort Norge har, den sak — jorddyrkningssaken vil jeg kalde den — forekommer mig at være mindst like stor. At skaffe plads og eksistensmidler for en betydelig forøket

*) Uthævet her.

Red. anm.

folkemængde er et maal, som enhver god nordmand bør være med at arbeide henimot.

Utenfor det flittige Stavanger amt synes ikke almenheten synderlig grepen av trang til at nyttiggjøre de store utviklingsmuligheter, som ligger i et forøket dyrkningsomraade. Og dog turde Norges fremtid for en væsentlig del ligge i den retning. Selv som industriland har vi særlig bruk for al den jord, som kan opdyrkes.

Jeg tillater mig derfor at henstille til odelstinget, hvis den foreslaaede lov om oprettelse av et lotteri til indtægt for skogsaken m. v. skulde nyde fremme, da at tilføie, som et sidste punkt 6 i loven:

Et fond til opdyrkning av landets uopdyrkede, men dyrkbare arealer, at bestyre efter av landbruksdepartementet utfærdigede regler.«

Imidlertid var sakens dokumenter av stortingets budgetkomite oversendt Finansdepartementet til uttalelse og Det Norske Myrselskaps sekretær henvendte sig da direkte til statsministeren og finansministeren, hvorefter Det Norske Myrselskap sendte en henstilling til Finansdepartementet, undertegnet av selskapets næstformand, idet formanden dengang var i utlandet.

Heri fremholdes bl. a.:

»Ved siden av skogsaken er opdyrkningsspørsmålet en av de viktigste saker, som for tiden er oppe, og hvortil i første række trænges penger.

Opdyrkning av dertil skikkede myrstrækninger er den billigste maate at utvide det dyrkede areal i enkelte landsdele, mens opdyrking av fast mark andetsteds kan være fordelagtigere.

Bergens Myrdyrkningsforening har i en aarrække udelukkende virket ved at utdele direkte bidrag til opdyrking av myr og erholder hertil et aarlig statsbidrag. *Trøndelagens Myrselskap* har begyndt at virke paa samme maate, likeledes *Kristiansands og Oplands Fordyrkningsselskap*, hvilke begge har erholdt statsbidrag hertil for indværende budgettermin. Det sidstnævnte selskap utdeler ogsaa bidrag til opdyrking av fast mark. Flere *landhusholdningsselskaper* i andre amter agter at opta denne slags virksomhet og andrager i den anledning nu om statsbidrag hertil.

Det Norske Myrselskap kan som landsselskap ikke befatte sig med den direkte utdeling av pengebidrag, idet pengenes rigtige anvendelse bedst kan kontrolleres av stedlige foreninger. Heller ikke har selskapet hittil hat midler hertil.

Som bekjendt virker Det Norske Skogselskap paa den maate, at pengebidragene fordeles mellem de stedlige skogselskaper inden hvert amt.

Det Norske Myrselskap tillater sig i henhold hertil at henstille til det ærede departement:

»At en del av overskuddet ved det foreslaaede lotteri overlates Det Norske Myrselskap, hvis styre fordeler pengene mellem Trøndelagens Myrselskap, Bergens Myrdyrkningsforening, og Kristiansands og

Oplands Jorddyrkningssselskap og forøvrig til landhusholdningsselskaperne i de amter, hvori stedlige myrforeninger ikke forefindes. Pengene blir da av disse at utdele som bidrag til opdyrking av myr og fast mark efter de samme regler, som hittil har været befulgt av Bergens Myr- dyrkningsforening.«

Med hensyn til beløpets størrelse overlates det til departementets avgjørelse.

Et eksemplar av Bergens Myrdyrkningsforenings sidste aarsberetning vedlægges.«

Finansdepartementet har nu tilbakesendt sakens dokumenter til Stortingets budgetkomite ledsaget av utkast til lov om adgang til oprettelse av et pengelotteri til indtægt for forskjellige almennyttige formaal og utkast til stortingsbeslutning desangaaende i 2 alternativer, enten som statslotteri eller som et pengelotteri under statens kontrol.

I utkastet til stortingsbeslutning om oprettelse og organisation av et statslotteri er § 1. saalydende:

»Fra 1ste september 1909 skal der, efter en av kongen approberet plan, for statskassens regning oprettes et pengelotteri, hvis overskud, efterat det fornødne til gevinster og omkostninger er kommet til fradrag, tilfalder med like store andele følgende formaal — indtil videre for et tidsrum av 3 aar.

1) Skogsaken under administration av Det Norske Skogselskap.
2) Et fond til tuberkulosens bekjæmpelse, bestyret efter nærmere bestemmelse av Kongen.

3) Bergens Museum til Fondet for utvidelse av museets videnskabelige virksomhet og dets arbeide i oplysningens tjeneste.

4) Frithjof Nansens fond til videnskapernes fremme og Akershus slots byggefond — hver for $\frac{1}{2}$ del.

5) Det kgl. videnskapsselskap i Trondhjem til et fond til fremme av sammes virksomhet og Tromsø Museum — hver for $\frac{1}{2}$ del.

6) Det Norske Myrselskap og Et fond til opdyrking av landets uopdyrkede, men dyrkbare arealer, at bestyre efter regler utfærdiget av Landbruksdepartementet — hver med $\frac{1}{2}$ del.

Spørsmålet om fordeling av overskuddet blir ved forløpet av de første 3 aar at opta til fornyet revision av Stortinget.«

Lovens avgjørelse er av Stortingets arbeidsordningskomite foreslaaet utsat til næste stortingsperiode.